

Мистецтво доколумбової Америци.

Періодизація розвитку мистецтва Американського регіону. Мистецтво майя . Чичен-Іца – одне з нових семи чудес світу. Мистецтво ацтеків. Мистецтво інків. Мачу Пікчу – „місто у небесах“.

Латинська Америка — це регіон, у якому відбулося поєднання різних культур, етносів, рас і навіть цивілізацій.

Саме тому мистецька спадщина латиноамериканських країн така багата, яскрава й незвичайна.

Індіанці, корінний народ Америки, як вважають учені, прийшли на цей материк з Азії.

До колонізації індіанські племена Південної і Північної Америки перебували на різних стадіях розвитку.

Проте схожість історичних доль всіх народів Америки разом з їхньою етнічною близькістю визначали спорідненість культури, однак не абсолютну

***Розвиток мистецтва американського регіону
має три великі періоди:***

***мистецтво стародавньої доколумбової
цивілізації корінних народів північного і
південного континентів***

***мистецтво колоніальної епохи після
завоювання європейцями Америки — Південної
[XVI-XVII ст.] та Північної [XVII-XVIII ст.]***

***мистецтво суверенних держав після
здобуття ними незалежності***

Мистецтво доколумбової Америки є результатом взаємовпливу культур різних етносів.

Перший осередок - Центральна Америка. Території сучасних Мексики, Белізу, Гватемали й Гондурасу [тут виникли цивілізації майя, ацтеків та ін.]

Другий - Південна Америка. Терени сучасних держав Перу, Болівії, Колумбії, Еквадору та Чилі [цивілізація інків тощо].

До нас від цих давніх цивілізацій дійшли переважно пам'ятки матеріальної культури: руїни міст і культових споруд, вівтарі, стели. Значний вплив на мистецтво мала релігія — тотемізм, шаманізм, родоплемінні культу духів-покровителів. Індіанці зберігають багато талісманів, особливо статуєток, тому що вірять у їх магічну силу.

Племена Майя

У VII-VIII ст. на півострові Юкатан у Центральній Америці досягла розквіту цивілізація майя. У їхніх містах-державах [Паленке, Чичен-Іца і ін.] процвітали ремесла, науки і мистецтво.

Майя були прекрасними архітекторами, вони, подібно древнім єгиптянам, будували величезні піраміди. А їх дивовижні храми з високими арочними склепіннями за складністю не поступалися знаменитим храмам античності.

Водночас, побут майя відрізнявся примітивністю і відсталістю: вони майже не шили одяг, обходячись своєрідними набедреними пов'язками, не знали колеса, їх зброя і засоби виробництва залишалися примітивними аж до появи європейців.

**Релігійні уявлення пронизували все життя суспільства майя.
Пантеон божеств був великим і складним.
Це, насамперед, боги родючості, води, мисливства, вогню, зірок
і планет, війни тощо**

**Культурі цього народу були
притаманні складні та витончені
ритуали.**

**До таких належали димлення
ароматними смолами, молитви,
культові танці та співання пісень,
жертвоприношення тощо.**

**У жертву приносили квіти та гілки
різних кущів, плоди, страви, тканини,
статуетки та інші вироби з глини,
нефриту, кістки і мушлі, пір'я цінних
птахів**

Про високий розвиток культури майя свідчать пам'ятки архітектури та образотворчого мистецтва. Майя зводили унікальні архітектурні комплекси з великих кам'яних блоків, завжди прикрашаючи фасади будівель багатим рельєфом. Відомо понад 100 міст з монументальними кам'яними спорудами, більшість з яких зруйновані. У деяких містах все ж збереглися чотиригранні ступінчасті піраміди, увінчані грандіозними храмами

Піраміди майя

Найвідомішими і найдавнішими архітектурними пам'ятками майя є піраміди покинутих міст Паленке і Чичен-Іца. У Теотіуакані добре збереглися дві найбільші піраміди доколумбової епохи — Сонця й Місяця, а також храм головного божества Кетцалькоатля. Кращими архітектурними пам'ятками Чичен-Іци є Храм ягуарів і Храм воїнів.

Піраміда Сонця в Теотіуакані

**Східці храму Ель
Кастільо,
розташовані біля
вершини піраміди,
відкидють тінь на її
уступи.**

**Тінь поступово
набуває форми змії, і
в міру того, як сонце
йде за горизонт,
«змія» ніби
звивається й
корчиться,
справляючи
враження дійсно
живої істоти**

Піраміда Кукулькана або Ель Каситільо

Храм воїнів

Велике поле для гри в м'яч

стародавнє місто майя - Паленке

Справжньою сенсацією ХХ ст. стало відкриття 1946 р. фресок у Бонампаку. Дослідник, американський фотограф Джайлз Хейлі випадково потрапив у загублене в джунглях священне місто Укуль. За архітектурною традицією майя, головною спорудою центральної частини міста був триярусний акрополь, на якому розташовано понад десять різних культових будівель.

В одному з цих храмів Хейлі виявив унікальні кольорові розписи, датовані кінцем VIII ст. Завдяки їм місто отримало нову назву — Бонампак, що в перекладі означає «розфарбовані стіни»

Невід'ємним елементом оздоблення архітектурних споруд були скульптура та живопис із зображеннями божеств, правителів, побутових та військових сцен.

Майя досконало володіли всіма техніками мистецтва скульптури: різьбленням, барельєфом й об'ємною пластикою.

Як матеріал використовували камінь (обсидіан, кремінь, нефрит), кістку, дерево. Імовірно, що скульптурні вироби майя розфарбовували

Богів - абстрактних істот - зображували символічно: у вигляді людини, тварини, рослини, а також геометрично, ієрогліфами або через поєднання елементів різних форм. Однією з найпоширеніших форм зображення була маска, у якій зливалися риси людини і тварини

Юм-Кааш

Кукулькан

Чак (божество)

Писемність майя

Майя є єдиним племенем в Америці, у якого була своя писемність. Писемність ґрунтувалася на гліфах, представлених у вигляді знаків-малюнків.

Племена Ацтеків

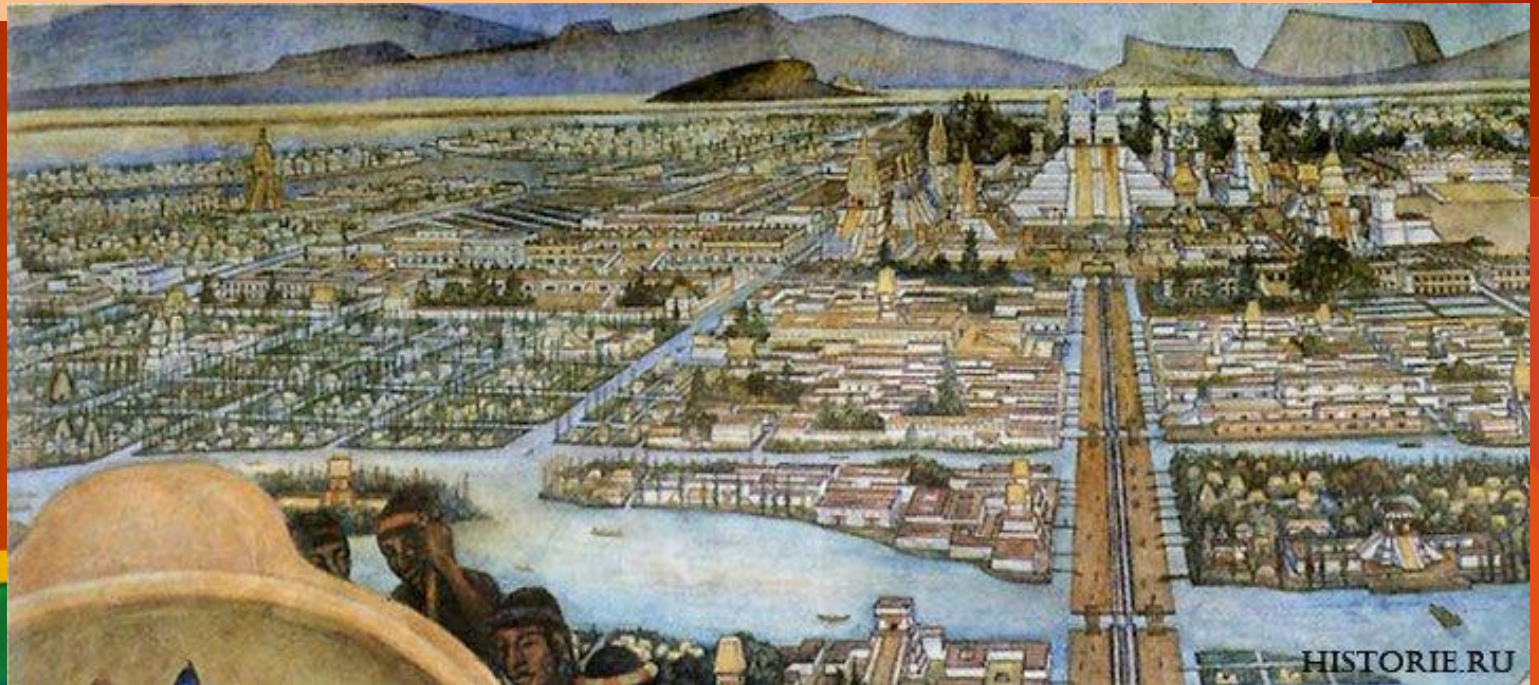
Ацтеки — найбільший народ американських індіанців Мексики, що прийшов у центральну частину країни з півночі в 12 столітті. Інша автентична назва ацтеків — мешіка

Хоча ацтеки славилися своєю войовничістю, але, разом з тим вони займалися землеробством, видобутком вугілля, золота і срібла, володіли збройовими і гончарним ремеслами, шили одяг і обробляли метали. Особливу увагу приділяли розвитку науки і писемності. Найважливіше їх досягнення в галузі сільського господарства – це винахід мережі зрошення і винахід «плаваючих садів». Ацтеки займалися вирощуванням гарбузових, бобових, кукурудзи. Із зерна какао навчилися готувати запашний напій, а з соку агави – алкогольні напої. До речі, вони були першими, хто навчилися вирощувати помідори, назвавши їх томатами.

У 1325 р., після довгих мандрів ацтеки опинилися на озері Тескоко. Жреці помітили орла, що сидів на кактусі і мучив змію, і витлумачили це як небесний знак. Там, на острові посеред озера вони побудували кілька хатин.

Так зародилося місто Теночтітлан – столиця імперії. У місті було багато озер і каналів, тому мешканці часто пересувалися на човнах, як у Венеції. У ритуальному центрі височила чотиригранна п'ятиступінчаста піраміда з двома святилищами на вершині

У Теночтітлані вулиці постійно прибирали сміттярі, а саме місто прославилося своєю чистотою. На той момент, коли Теночтітлан відкрили європейці, він був більше, ніж більшість європейських міст.

Джерелами знань про культуру та історію ацтеків є археологічні знахідки в розкопках, ацтекські кодекси, записані на папері (який виготовлявся з кори різних видів фікусів і на мові ацтеків називався «аматль», свідчення очевидців, а також із описів 16 та 17 століть, написаних іспанськими священиками й самими ацтеками іспанською мовою або мовою науатль

**Ацтекський малюнок
Бурбонський кодекс**

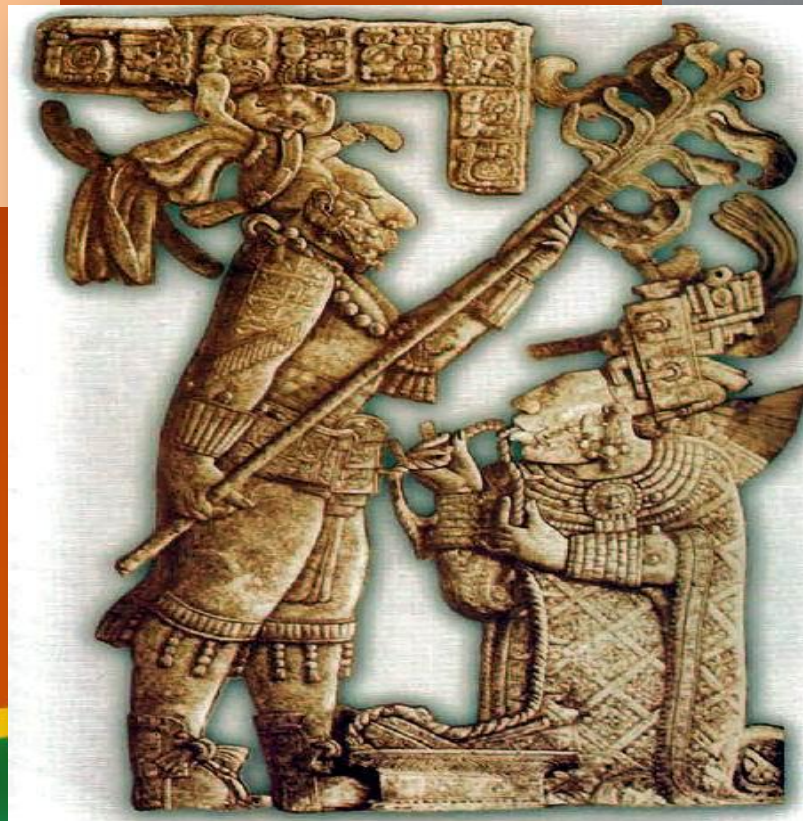
Ткацтво і вишивка ацтеків стоять в ряду кращих досягнень в цій області. Особливо прославилася ацтекська вишивка пір'ям. Великої майстерності досягли ацтеки в кераміці зі складним геометричним орнаментом, різьбі по каменю і в мозаїці з дорогоцінних каменів, нефриту, бірюзи і т. д.

**Ацтеки славилися ювелірними
ремеслами.**

**У мистецтві лиття, кування
і карбування золота ацтеки
досягли великої
майстерності.**

**Бронза з'явилася в Мексиці
пізно і вживалася для
предметів культу і розкоші.**

Скульптура — не менш значний внесок ацтеків у скарбницю мистецтва. Храми й палаці заповнювали статуями, стіни величних будівель усередині та зовні прикрашали рельєфами

Інки. Імперія Сонця

Імперія інків - багата і високорозвинена країна, володіння якої займали великі простори на заході американського континенту.

Влада і авторитет інків поширювалися від сучасної південної Колумбії на півночі до Чилі на півдні, охоплюючи нинішні Еквадор, Перу і Болівію.

**Імперія інків існувала
досить короткий час —
з XI ст. до 1533 року.**

**На її чолі стояв
обожнюваний правитель —
«Верховний Інка», який
носив титул «Син Сонця».
Самі інки були правлячою
верхівкою імперії і
панували над підкореними
племенами**

Релігійні погляди інків були пов'язані з культом Сонця, яке, за їхніми переконаннями, посідало панівне становище серед богів та керувало всім наземним світом

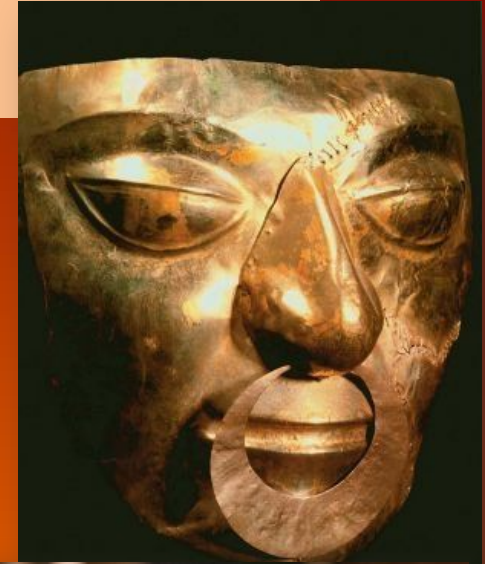
Від вражаючих уяву чудес і скарбів імперії Інків до наших днів не дійшло майже нічого. Захопивши правителя інків Атауальту, іспанці вимагали і отримали—як викуп за його життя 7 т золотих і близько 14 т срібних виробів, які тут же переплавили в злитки. Після того як конкістадори втрапили Атауальту, Інки зібрали і сховали золото, що залишалося в храмах і палацах.

Для інків золото було священним металом бога Сонця, якому вони поклонялися як родоначальнику своїх царів. Золото призначалося лише для того, щоб умилостивити бога Сонця, а не для наживи.

Верховний Інка Уайна Капака наказав облицювати листовим золотом стіни і дахи своїх палаців і храмів; виготовити для палацу безліч золотих скульптур тварин.

Під час урочистих церемоній 50 тис. воїнів озброювалися золотим зброєю. Величезний переносний золотий трон з накидкою з дорогоцінного пір'я ставився перед палацом.

Храм Коріканча був головним храмом Верховного Інки. Споруджений у 1438 році, він був зруйнований конкістадорами. В даний час від храму залишилося тільки кам'яна основа, на якій іспанці спорудили церкву Санто-Домінго. Спочатку стіни храму Коріканча були покриті семистами золотими пластинами, вагою по два кілограми, а в огорожі храму знаходився золотий сад, в якому паслися золоті лами, і росло поле золотої кукурудзи. Кажуть, що в ньому все було з золота і срібла: поля кукурудзи, фруктові дерева, тварини, казкові птахи, ящірки і змії. На тонких золотих нитках висіли золоті метелики, а стіни були повиті золотими ліанами. І все це було зроблено в натуральну величину, викликаючи захоплення і радуючи око відвідувачів. У храмі Коріканча був золотий вівтар і Золотий диск Бога Сонця Інті.

Архітектура

Мачу-Пікчу іноді називають "загубленим містом інків". Воно було втраченим до самого початку ХХ століття, поки його не виявив американський археолог і історик Ірам (Хайрем) Бінгхем.

Мачу з кечуа означає "старий", Пікчу - "гора". На Старій горі і знаходиться головна частина історичної пам'ятки, що займає сім квадратних кілометрів.

Тамбомачай на мові кечуа означає "місце відпочинку". У 5-6 кілометрах від Куско був побудований "водний курорт" для Верховного Інки. Тамбомачай був присвячений культу води, тут були створені чудові канали, акведуки, каскади. Прекрасні інженерні навички дозволили будівельникам створити 2 каскади, вода з яких летить з однаковою швидкістю

Тіауанако

Великі дороги Інків

Всі міста імперії зв'язувалися між собою мережею чудових доріг. Дві головні магістралі, до яких примикали дороги поменше, з'єднували крайні точки на півночі і півдні країни. Дороги стали основою імперії, що простяглася на величезному просторі від Еквадору на півночі до Чилі на півдні і від Тихоокеанського узбережжя на заході до східних схилів Анд.

Кераміка інків

Характеризується масовим виробництвом стандартних виробів. Використовувалися такі кольори: коричневий, червоний, чорний, білий, оранжевий і фіолетовий, та їх комбінації. В оздобленні перевага віддавалася геометричним малюнкам: переважали ромби, смуги, круги, стрічки і трикутники.

Скульптура інків

Голова Віракочі

Ультіс вояка

Завдання.

***Знайдіть в Інтернеті й послухайте
індіанську етнічну музику.***

